

Απαντήσεις: Λατινικά Γ' Λυκείου
2 Νοεμβρίου 2025
Εξεταζόμενη ύλη: Κείμενα 16-25

B1)

Μεγάλος φόβος κατέλαβε το στράτευμα από τις διαδόσεις των Γαλατών και των εμπόρων, οι οποίοι διαλαλούσαν ότι οι Γερμανοί είχαν φοβερή σωματική διάπλαση και απίστευτη ανδρεία. Ο καθένας επιθυμούσε να αποχωρήσει προβάλλοντας και μια δικαιολογία. Μερικοί παρέμεναν παρακινημένοι από ντροπή. Αυτοί δεν μπορούσαν ούτε να προσποιηθούν, ούτε να κρατήσουν τα δάκρυά τους. Κρυμμένοι στις σκηνές τους είτε παραπονιόντουσαν για τη μοίρα τους, είτε θρηνολογούσαν για τον κοινό κίνδυνο μαζί με τους φίλους τους.

Λίγες μέρες αργότερα, όταν ο Έννιος είχε πάει στον Νασικά και ζητούσε αυτόν από την πόρτα, ο Νασικάς φώναξε ότι δεν ήταν στο σπίτι, αν και ήταν στο σπίτι. Τότε ο Έννιος αγανακτισμένος που ο Νασικάς έλεγε ψέματα τόσο φανερά: «Τί;» είπε «Εγώ δεν αναγνωρίζω τη φωνή σου;» Θέλεις να μάθεις τι απάντησε ο Νασικάς; «Είσαι αναιδής άνθρωπος».

Όταν όλοι απάντησαν ότι ήταν φρέσκο, είπε «Κι όμως πριν από τρεις μέρες μάθετε ότι κόπηκε στην Καρχηδόνα. Τόσο κοντά στα τείχη(μας) έχουμε τον εχθρό! Φυλαχτείτε, λοιπόν, από τον κίνδυνο, προστατέψτε την πατρίδα. Μην έχετε εμπιστοσύνη στις δυνάμεις της πόλης. Να αποβάλετε την αυτοπεποίθηση, που είναι υπερβολική σε εσάς. Μην πιστέψετε ότι θα ενδιαφερθεί κανείς για την πατρίδα, αν εσείς οι ίδιοι δε φροντίσετε για την πατρίδα. Θυμηθείτε ότι κάποτε η πολιτεία μας βρέθηκε στον έσχατο κίνδυνο!».

B2α) Η σχέση του ρωμαίου λογοτέχνη με το ελληνικό πρότυπο είναι η δημιουργική πρόσληψη («imitatio») και ο ανταγωνισμός («aemulatio») που οδηγούν στην παραγωγή λόγιας και υψηλής λογοτεχνίας με προσωπικά χαρακτηριστικά. Πρόκειται επομένως για ένα δημιουργικό διάλογο της επιγονικής με την προγονική γραμματεία. Στους μετακλασικούς χρόνους, δίπλα στα μεγάλα ελληνικά πρότυπα, τοποθετούνται και ρωμαϊκά: οι μεγάλοι λογοτέχνες της κλασικής Ρώμης, π.χ. ο Κικέρων και ο Βεργίλιος.

B2β) 1-B

2-A

3-A

4-B

5-B

B3) βιρτουόζος → virtute

διαμονή → remanebant

γνωστός → cognosco

δωμάτιο → domi

Απρίλιος → aperte

καρπός → decerptam esse

όπερα → Opibus

μουράγιο → muris

μνημείο → mementote

διακρίνω → discrimine

Γ1α)

mercatoribus

quae

magnitudo

aliud

vultuum

lacrimae

diei

domuum/ domorum

Enni

voces tuas

Carthaginis

hostium, hostes/ -is

nemini

ipsius

extrema discrimina

Γ1β)

Θετικός→ magnopere/ magno opere

Συγκριτικός→ magis

Υπερθετικός→ maxime

Θετικός→ aperte

Συγκριτικός→ apertius

Υπερθετικός→ apertissime

Θετικός→ recentem

Συγκριτικός→ recentiorem

Υπερθετικός→ recentissimam

Γ2)

cupiunto

ficturus eras

possimus

volemusne

scito

decerpsisti, decerptum iri

habuissetis

cautu

non vult

confisuros esse, confisos esse

credidissetis

consulemus, consuluerimus

meminisse

Δ1) magnitudine→ αφαιρετική της ιδιότητας στο Germanos

hi→ Υποκείμενο του ρήματος poterant και υποκείμενο στα απαρέμφατα fingere και tenere, ταυτοπροσωπία

tenere→ τελικό απαρέμφατο, αντικείμενο στο poterant, ταυτοπροσωπία

diebus→ αφαιρετική του μέτρου ή της διαφοράς στο post

se→ υποκείμενο στο non esse, ταυτοπροσωπία, λατινισμός του ειδικού απαρεμφάτου

a muris→ εμπρόθετος προσδιορισμός του τόπου(πλησίον) στο prope ή εμπρόθετος της αφετήριας στο prope

oribus→ αφαιρετική του μέσου στο confidere

vobis→ δοτική προσωπική κτητική από το est

ipsi→ κατηγορηματικός προσδιορισμός στο vos

patriae→ δοτική προσωπική χαριστική από το consulueritis

Δ2) α) quando hanc ficum decerptam esse putetis ex arbore.

Δευτερεύουσα ονοματική πλάγια ερωτηματική πρόταση μερικής αγνοίας ως έμμεσο αντικείμενο στο ρήμα της κύριας πρότασης interrogo. Εισάγεται με το ερωτηματικό επίρρημα quando και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί η εξάρτηση δίνει υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενό της. Συγκεκριμένα, με υποτακτική ενεστώτα (putetis), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (interrogo) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρόν.

β) Cum omnes recentem esse dixissent:

Δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση, που λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης με ρήμα το inquit. Εισάγεται με τον cum τον ιστορικό-διηγηματικό, και εκφέρεται με υποτακτική γιατί ο ιστορικός cum υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση της δευτερεύουσας με την κύρια και δημιουργεί ανάμεσά τους μια σχέση αιτίου και αιτιατού. Είναι φανερός ο ρόλος του υποκειμενικού στοιχείου που δηλώνει η υποτακτική. Συγκεκριμένα, με υποτακτική υπερσυντελικού (dixissent), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (inquit) και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

Δ3) α) Cavete periculum, tutamini patriam

i) nolite cavere, nolite tutari

ii) ne caveritis, ne tutati sitis

β) scitote decerptam esse Carthagine

i) nolite scire

ii) ne sciveritis/ ne scieritis

Δ4) Carthagine: Να εκφράσετε την ίδια επιρρηματική σχέση με τις λέξεις Roma, Athenae, Italia.

→ Romae, Athenis, in Italia (στάση σε τόπο)

Δ5) ante tertium diem: Να δηλωθεί διαφορετικά

→ tertio ante die

Δ6) indignatus: Να αναλυθεί η μετοχή στην αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση με όλους τους δυνατούς τρόπους.

indignatus: Αιτιολογική Μετοχή, Παρακειμένου, που δηλώνει το Προτερόχρονο. Εξαρτάται από ρήμα Ιστορικού χρόνου: inquit (ΠΡΚ), οπότε θα τραπεί σε χρόνο Υπερσυντέλικου, ώστε να δηλωθεί το προτερόχρονο.

α) quod Ennius indignatus erat (Οριστ. Υπερσυντέλικου. Αντικειμενική Αιτιολογία)

β) quod Ennius indignatus esset (Υποτ. Υπερσυντέλικου. Υποκειμενική Αιτιολογία)

γ) cum Ennius indignatus esset (Υποτ. Υπερσυντέλικου. Εσωτερική λογική διεργασία)

Τις απαντήσεις επιμελήθηκε ο καθηγητής:

Τσιακμάκης Στυλιανός